

VANEMA HOOLDUSÕIGUS

Vanema hooldusõigus on vanema kohustus ja õigus hoolitseda oma alaealise lapse eest. Vanema hooldusõigus hõlmab isikuhooldust (õigust hoolitseda lapse isiku eest) ja varahooldust (õigust hoolitseda lapse vara eest) ning õigust otsustada lapsega seotud asju. Lapse ülalpidamiskohustus on ka vanemal, kellele hooldusõigus ei kuulu .

ISIKUHOOLDUS

Isikuhooldus on hooldaja kohustus ja õigus

- last kasvatada
- lapse järele valvata ja tema viibimiskohta määrata
- lapse igakülgse heaolu eest muul viisil hoolitseda
- nõuda lapse väljaandmist igahelt, kes last vastu tema vanema tahtmist õigusvastaselt enda juures hoiab
- määrata need kolmandad isikud, kellega lapse võib suhelda.

VARAHOOLDUS

Varahooldus on õigust ja kohustust

- valitseda lapse vara
- last varalistes küsimustes esindada.

HOOLDUSÕIGUSE KUULUVUS

Omavahel abielus olevatel vanematel on oma lapse suhtes ühine hooldusõigus. Kui vanemad ei ole lapse sünni hetkel omavahel abielus, on neil ühine hooldusõigus, kui nad isaduse omaksvõtu tahteavaldusi esitades ei ole väljendanud oma soovi jätta vanema hooldusõigus vaid ühele vanematest.

LAPSE ESINDAMINE

Hooldusõiguslik vanem on lapse seaduslik esindaja. Ühist hooldusõigust omavatel vanematel on ühine esindusõigus. Vanem võib last esindada üksinda, kui tal on lapse suhtes ainuhooldusõigus või talle on selles konkreetses asjas antud kohtu poolt üle otsustusõigus. Ka juhul, kui vanemate ühise tahteavalduse tegemine põhjustaks lapse huvidega vastuolus oleva viivituse, võib üks vanem teha lapse huvides vajalikke tehinguid ja toiminguid. Sel juhul peab aga nendest tehingutest või toimingutest teist vanemat viivitamata teavitama. Kui vanem esindab last iseseisvalt, eeldatakse teise vanema nõusolekut.

HOOLDUSÕIGUSE PIIRAMINE, MUUTMINE JA PEATUMINE

Hooldusõigust piiravaid meetmeid rakendab kohus. Vastava piirangu kohaldamisel lähtub kohus lapse huvidest. Kui mõlemad vanemad või üks vanem soovib muuta lapse hooldusõiguse kuuluvust, siis hooldusõiguse ülekandmise otsuse teeb kohus.

Kui vanem ei saa last esindada kas oma teovõime piiramise tõttu või faktiliste takistuste tõttu, mis ei võimalda vanemal hooldusõigust teostada, siis selle vanema hooldusõigus peatub või peatatakse see kohtu poolt. Kui mõlema vanema hooldusõigus peatud, määrab kohus lapsele esieestkostja.

Hooldusõiguse piiramise menetlus kohtus on reguleeritud tsiviilkohtumenetluse seadustikuga (§ 550 hagita perekonnaasjad).

SUHTLUSÕIGUS

Lapsel on õigus isiklikult suhelda mõlema vanemaga. Ka vanemal, kellele ei kuulu lapse hooldusõigus, on õigus lapsega suhelda. Suhtlusõigust võib piirata kohus.

OTSUSTUSÕIGUS

Kui ühist hooldusõigust omavad vanemad elavad alaliselt lahus, otsustavad nad lapsega seotud asju ühiselt. Vanemal, kelle juures laps elab või viibib teise vanema nõusolekul või kohtulahendi alusel, on õigus otsustada lapse igapäevaelu (tavahooldamise) küsimusi ilma teise vanemata konsulteerimata.